

Teleseniorit Elisa- museossa ke 15.2.2023

Tiistaina 15. helmikuuta 2023 vieraili 19 telesenioria tutustumassa Elisan Puhelinmuseoon Töölössä Runeberginkatu 43 -osoitteessa. Mielenkiintoinen mutta samalla hieman alakuloinen käynti, kun työnantajamme kadotti vastaavan historian.

Talo, jossa museo sijaitsee, on rakennettu 1916 ja Museo perustettiin sinne vuonna 1986. Se muodostui vuonna 1922 valmistuneen ja 1985 käytöstä poistetun pohjoismaiden ensimmäisen automaattisen puhelinkeskuksen ympärille. Keskus on 2. kerroksessa ja jos istuu ravintola Eliten ulkoterassilla, keskuslaitteita saattaa näkyä kaari-ikkunoista. Keskus ehti palvella töölöläisiä 63 vuotta ja alkuperäiseen asuunsa jätetty n. 2000 numeron kokonaisuus on yhä toimintakunnossa. Tätä on vierailijat käyneet ihmettelemässä ympäri maailmaa. Mekaanisen keskuksen ylläpito kun on hyvin työvaltaista ja käsityötä vaativaa hommaa!

Museo on avoinna vain sovitusti ryhmille, mutta kerran vuodessa, Elisan nimipäivänä 11.11, on avoimet ovet kävijöille.

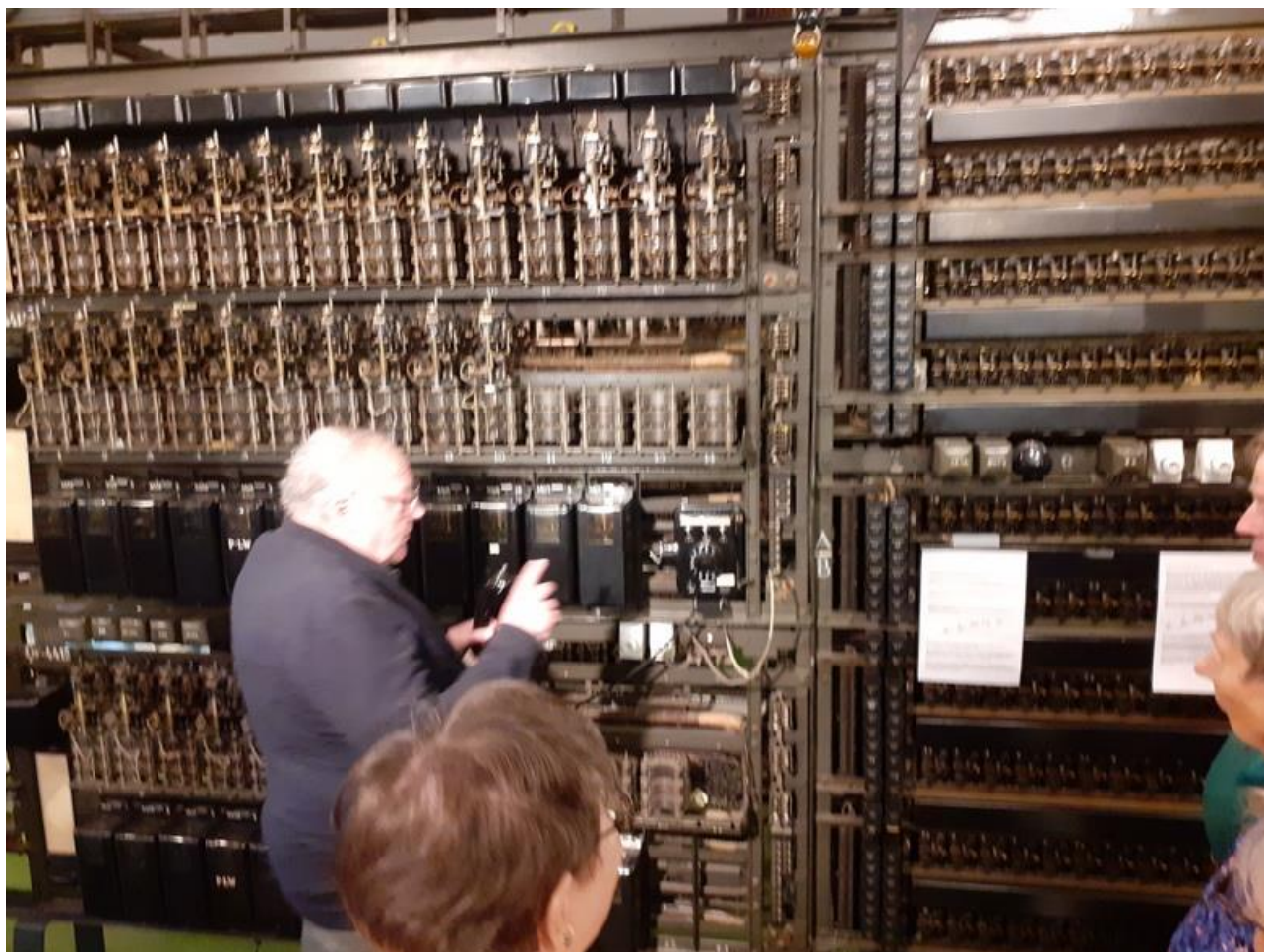
Oppainamme toimivat herrat Risto Alander ja Erkki Reinikainen. Olivat oikeaoppisia ”vanhan kansan” keskusmiehiä ja tunsivat myös verkkotekniikkaa. He olivat hieman huolissaan siitä, ettei opasharjoittelijoita juuri ole.

Vierashuoneessa oli yleisesittely ja video Puhelinyhdistyksen historiasta. Esittelyssä ei juuri mainittu Valtion osuudesta historiamielessä, vain kommentti, että kaukopuhelut olivat Valtion monopoli. Osin luonnollista koska kaukoverkon rakentaminen oli kallista puuhaa.

Puhelinyhdistyksiä oli 1900 -luvun alussa liki joka kylässä, allekirjoittanutta ihmetytti että Pitäjänmäelläkin oli omansa. Yhdessä yhtiössä saattoi olla yksi käsikeskus ja muutama linja eteenpäin. Helsingin puhelinyhtiö haali niitä sitten haltuunsa n. 50 km säteeltä.

Videon jälkeen vilkaistiin seinustan vitriinissä uudempaa historiaa, hyvin monta matkapuhelinmallia ensimmäisistä GSM -puhelimista lähtien (NMT -puhelimia ei jostain syystä näkynyt...). Näytteillä oli ikivanhoja puhelimia, todellisia harvinaisuuksia. Puhelintirehtöörin pöytä tarvikkeineen, vanhoja puhelinluetteloita, myös Kekkonen käytössä Tamminiemessä ollut pikapuhelin. Allekirjoittanut ei kehdannut kysyä, että pääsikö näppäimellä ”T” suoraan Tyrkölle?

Hämmästeltiin keskussalia ja sitä, että keskus todella toimi: koepuhelut meni läpi ja ihan oikea releraksutus kuului, oli ”musiikkia keskushenkilön korviin”.

Naisnäkökulmakin oli esillä, mutta vaatimattomasti verraten siihen, miten paljon naisia on ollut vastuussa keskustusten ylläpidosta ja erityisesti hoitamassa käsivälitteistä liikennettä. Kaksi esimerkkiä oli: kulmaus jossa ”Sentraali-Sanna” -nukke keskuksensa edessä ja ”Neiti Aika”, mutta vain aikatiedotuslaitteena ja äänilevyinä.

Puhelinverkkoa oli myös esillä, jopa nykyistä valokuituverkkoa, eli kuitupätkä ja kuidun hitsauslaite. Paikalliskaapelien jatkaminen ja kaivinkoneen kauhaisun jälkeinen kaapelin yhteen liittäminen oli ja on yhä kärsivällisyyttä vaativa työ. Esillä oli 600 -parinen kaapeli ja voi uskoa että on helppo tulla virheitä, jolloin puhelut menevät mikä minnekin. Kun tästä mainitsin, kuului takaa kommentti ”ei tuo oo mitään, ajattele 1200 -parista”!

Oppaamme kysyivät, tiesimmekö jotain menetelmiä, joiden avulla soitettiin maksutta yleisöpuhelimista? Itse muistin vain konstin jolloin baarin puhelimesta soitettiin muka paikallispuhelu nmeroon 8 ja napautettiin kannattimella lyhyt katkos. Keskus tulkitsi numeron olevan ”9” ja päästiin kaukotasolle. Jotenkin näin konnuus muistaakseni tapahtui.

Museon yhdyshenkilö on Anna Savikko ja häneltä kysyin jälkikäteen miten Puhelinmuseon rahoitus toimii? Hän vastasi seuraavasti: ”Museon toiminnan rahoitus sujuu siten, että Elisa maksaa museon yhtiövastikkeen, sähkön ja muut käyttökulut. Oppaille saamme matka- ja muuta rahaa pieniä hankintoja varten pääsylipputuloista. Valtio/kunta ei voi tukea meidän museota, sillä sen omistaa yritys.”

Kaksituntinen vierähti nopeasti ja oli aika kiittää oppaitamme ja toivoa että museo pystyy jatkamaan arvokasta kulttuurityötään historian säilyttämisessä. Allekirjoittanut oli kauan aikaa sitten Teletoinen museoyhdyshenkilönä mittauslaitteiden osalta ja yhä vaivaa kun meilläkin oli Telegalleria hyvänä museon alkuna. Muistaakseni siellä mm 40 -luvun kaukoverkon kantoaaltojärjestelmä ”Musta Rudolf”, joka toimi ja olisi nyt harvinaisuus.

Nettiosoite museoon on <https://elisa.fi/yhtiotieto/tietoa-elisasta/historia/puhelinmuseo/> . Siellä on hyvää lisätietoa ja videoita museosta sekä tietysti puhelintekniikan historiasta. Käykää katsomassa!

Terveisin Harri W.